

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 „
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaszedésén
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Katholikus nővédő egyesület.

— P. Butykay Antal beszéde. —

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Egy embernek a nyilatkozatával kezdem, egy emberével, akinek feltétlenül hiszek. Hiszek pedig azért, mert azokért az igazságokért, amelyekért küzdött, amelyekért verejtéket és győtrődést egyformán áldozott; háromszor végig korbácsolták, egyszer megkövezték és ugyanazekért az igazságokért háromszor hajótörést szenvedett. Ismerik ezt az embert, a tarsusi Pált? Azt mondja: Charitas inquam excidit, a szeretet sohasem fogyatkozik meg.

A szeretet el nem vész, egy valami mód van, amely az emberi érzékek közül csődöt nem mond, nem mondhat sohasem, ez a szeretet. Módosul, egyszer másszor, ugylátszik elsekélyesedik, de hogy az a szeretet amint Szent Pál mondja, non excidit, hogy a szeretet meg nem hal, az bizonyos. Hogy mitéle változásokon, milyen emelkedéseken és eséseket vágtat keresztül az emberiség életében a szeretet, azt kegyetek előtt mozgóképekben elvezetni nem az én kötelességem. Maguknak van mélyen érző szívük, van mélyen járó emlékezetük, van minden gondolatot annak idején megkapó intenciójuk.

Nagyon jól tudják hogyan kapkod az emberi szeretet mindenha és mindenkor az emberiség életében. Ezt az előlegezett, az emberiség számára kiállított apostoli bizonyítékot azonban, ajour valamivé is akarjuk tenni. A mai nap Nagyváradon, a mának március 10 ének kiálló bizonyítékává akarjuk tenni és ebben arra utalunk, hogy a szeretet itt nem vész ki, hogy a szeretet itt ver gyökeret, amikor a katolikus nővédelem zászlaját le akarják ütni ebbe a televény földbe, ahonnan Magyarországnak mai nem egy, de száz és százánál is több, ezrekre és ezrekre menő nagy felbuzdulásait jegyezhetjük fel a történelem, az idők folyamában. Legyen a mai nap is egy történelmi nap, legyen egy nap egy óra, amelyben a korszerű megértés, a szeretet művéből kifejlődő megértése a lélek igéjének, áldozatokra készített azokat, tette visz olyanokat, akik tudják, hogy az Isten egy jókedvű, egy vidám adakozót szeret, aki az adományt nem pénzben, nem értéket képviselő bankjegyekben, de a saját maga lelkének, szive vérének megnemésedést csendő pengő értékében adja le, és aki nem elégszik meg a jókedvű adakozónak olyan bemutatásával, hogy áldozóját célokra okokért, melyekre Isten is, az ember is lelket kíván.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A keresztény nővédelem, fejezzük ki magunkat jobban: a katolikus nővédelemnek zászlójával jöttünk ide kegyetekhez. A nővédelem zászlajával azért, mert mi a nővédő és

a katolikus nővédelem nem a pusztá udvariaskodás, nem a szalon tónusok és nem a boszton szerint véljük elrendezni. A keresztény és katolikus élet és világfelfogás a nővédelemnek szerepet juttat a mindennapi életben. A katolikus nővédelem a mindennapi teendők, a mindennapi érzések a mindennapi gondolatok, a mindennapi életnyilvánulások között akarja látni, szeretve ténykedni, ténykedve lelkesedni, lelkesedve buzdulni, buzdulva örülni, örülve együttérezni, a társadalmi ember, előkelőbb, fennköltebb rétegeért azokkal, akiket valamiféleképp maga alatt tud, akik nem melléje rendelt, hanem mindenütt alárendelt szerepet játszanak az életben és akiket a keresztény katolikus társadalomnak elveszteni nem szabad; tudni kell megnyerni.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Minden életnyilvánulás, minden törekvés és minden pozitív törekvés az életben annyit ér, amennyi ragaszkodó, amennyi hűséges, amennyi bizó lelket tud magához kapcsolni. Amely törekvés, amely népkör, amely munkakör nem ver maga körül nagy hullámgyűrűt és amely nem sorakoztat maga mellé egyéneket, egyedeket, szívet, hirt és bizalmat, amely törekvés elvész egy-egy felgyűrűzésben és nem marad körülötte tömeg, amely nem képes lefoglalni magának az embereket, nem mondom, hogy halvaszületett, de rövid életű, rövid értékű törekvés. Charitas inquam excidit, mondja Szt. Pál, a szeretet soha meg nem fogyatkozik, a szeretet soha el nem vész, hol lesz tehát az a munkája a szeretetnek, amely az embereket és a lelket lefoglalja magának?

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim: a *törődésben*. Ha te akarsz embert, akarsz embereket, akarsz köröket; ha akarsz társadalmat megnyerni magadnak és magadon keresztül és benned egy magasabb eszmérek; jégyzd meg, hogy a szeretet törődésével és a törődő szeretetnek leereszkedésével egyrészt, de ugyancsak a szeretetnek felfelé tekintésével, másrészt kell kapcsolódnia ahhoz a valakihez, vagy azokhoz a valakikhez, akikkel egy élet, egy jelenség, egy állandóság, akikkel egy tömeg akarsz maradni. A nővédelem törődő egyént, szeretetből törődő törődésben és törődés által a szeretetben megnyugvó és magerősödő lelket akar nevelni. Kiből? Első sorban azokból, akikhez a nővédelem nőiességük révén legközelebb áll, saját nemükből, de akár neveini érdeklődőket, a másik nemből is, akik megérsek, hogy itt egy kulturmunka folyik, itt a civilizáció előbbrevitelén, hatalmas méretekkel, hatalmas erővelenségekkel megnyilatkozó munkásság folyik, amelybe beállan, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, noblesse oblige.

A katolikus nővédelem elől úgy nem lehet elbújni, mint ahogy némelyek elbújnak a feminizmus nővédelme elől. Akiknek a világnézete a mienktől különböző, akik mienktől eltérő világnézet jegyében járnak, azoknak ezzel a törekvéssel rokonérzést vállalnak, nagy bajuk, hogy a saját megcségyenítésük ónvádja elől a mitgefomgen, mitgehangeren elve alól nem szabadulhatnak. Be kell állani ebbe a munkába, ha másnak nem, statisztának.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Igaz, hogy statisztára szükség van, de az életet nem a statiszták csinálják. Igaz, hogy egy keret mindig szükséges valami arra, hogy a kereten belül az élet működjék. De az életet magát, az életnyilvánulást magukat keressük mi és ezeknek az életnyilvánulásoknak felfogó szerveit, tovább adó, fejlesztő szerveit, és ez a felfogó, továbbadó, fejlesztő szerv a nővédelmi ügyekben, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim nem más, mint a női szív.

Hogy a keresztény, a katolikus nővédelem helyes nyomokon, szükségszerű utakon jár, arra nézve legyen elég utaini csak arra, hogy a nagy contingens amely valamiféleképpen inferiorusabb módon önálló, vagy viszonylagos kereseti módon magukat tentartó nőknak vagy leányoknak az életjelenségei a körül és abban, jobban mondva ebben a munkában feltétlenül kell ezek mellé a kenyérkeresők mellé, ezek mellé a dolgozó nők mellé odaállani valakinek, aki a kenyérkeresés gondja között beléjük önti a lelket.

Mert mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, ki ne oltsd a lelket, mondja az apostol, aki a lelket kioltja az emberből, a gonosztevőnél is gonoszabb. Ha az apostol mondanása azt mondja: ki ne oltsd a lelket, a contració annál inkább áll, hogy élezd a lelket, tartsd meg azt a lelket, különösen abban, aki az élet küzdelmei révén abba a veszedelembé jutott, hogy könnyen megfertőzteti azt a lelket, eltépi a lelket és tudják maguk, mi az, mikor valakinek a lelke szakad? Igen, volt perc tán az életükben, amikor úgy érezték, hogy megrezsent a szívük, volt perc az életükben, mikor átjárta magukat az a kínzó érzés, hogy itt valami nagyon fáj, egy bántó érzés üti meg a lelket, de azt nem érezték, mikor a lélek szakad, mert száz és ezer kéz tépi azt a lelket. Ha magam tépem nem fáj, de mikor más tépi, mikor tépi azt a lelket olyan, aki rámosolyog, mikor olyan tépi azt a lelket, aki egy édes szót sutog a fülbe, mikor olyan tépi azt a lelket, akiről azt mondták, hogy jó barát és én érzem, a lelkem tépett érzései mondják, hogy az nem barát, hanem ellenség. Nézzék, a leányszív, a vergődő asszonyi lélek mellé, a katolikus patronage odaállítja az ő őrszemét, odaállítja a patronest és azt mondja, te, akinek van egy szabad perc, néhány órad, akit a társadalmi pozíció olyan helyzetekbe állított, hogy neked nem kell a magad tépett lelkét őrizned, menj és nézz körül, hol vannak legyűrűtt lelkek nemedből és ha vannak, állj oda melléjük, állj

Meglepő kötéréjü.

Rendkívül kiadó.

Kitünő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából.

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969

Cementcsövek, fedellemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Mintákat ingyen küld.

litsd meg, valamiféleképpen vess gátat annak a szakadásnak, amelyiknek vége roncs, rom, erkölcsi és fizikai dekadencia.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, tudják mi a katolikus nővédelem munkássága? Megtiltani az életnek, hogy ne tépje a lelket. Tudják maguk azt, hogy ez egy fenséges imperatív! Az életnek, ennek a nagy tyraunikus hatalomnak elébe áll és azt mondja: nem engedem, hogy letépd a lelkét ennek a virág-szálnak, nem engedem, hallod-e? ! Élet, te zsarnok, te őrző, te következtelen, nem engedem, hogy a hímport letöröld erről a lélekről, hogy könnyeket fakasztó hatalom légy, nem engedem, hogy egy emberi velővel, emberi szívvel bíró pária, gyilkoló pária légy! Nem engedem!

Micsoda önérzet az, egy-egy ilyen védőhölgynek a lelkében, két, három, négy órai időzés után, mikor a vasárnap délutánját oda dobja a szegény munkásleányok, vagy cselédleányok érdekében, azzal az öntudattal megy otthonába, ma megint győztem. M. t. Hölgyeim! Mi értjük, akik felett annyiszor elsűvölt az a kegyetlen vihar, amely mindent kiszakít a mi lelkünkől; — micsoda egy szuverén érzés, egy fenséges öntudat az, látni bizonyosságait a bizalomnak, a ragaszkodásnak megnyilvánulásában látni, hogy itt győzött a lélek az öntudat felett, hogy itt győzött a lélek a lélekkel és hogy kihullott a fegyver, a százéllű, az ezeréllű fegyver, annak a leselkedésnek a kezéből, amely jónak látta Krisztusnak azt mondani: Kérj kenyeret! Amely jónak látta Krisztusnak azt mondani: Csak egy mozdulat és tied a világ minden birodalma és minden kincs! Oh ha azoknak a patroness-aknak odarebegése után az a megvédett leány kitudja mondani azt a szót ma a XX. században a kísértőnek, hogy nem kenyérből él az ember, hanem lélekből, ha önérzetesen oda tudja vágni azt, hogy ne kísértés!

M. t. Hölgyeim és Uraim, ez egy patronessnek a munkája nem egy papé, aki hivatásból prédikál, hanem egy gyöngéd női szív, mely az evangéliumot közelebb tudta hozni hozzá, beléshajította az ő lelkébe, egy gyöngéd női szív, mely letörölve előbb az élet okozta bánatnak könnyeit, betudta állítani egy világitásba, mely rokonszenves, mely nem hivatalos ajkakon csendül fel.

M. t. Hölgyeim: Ennek az igehirdetésnek ennek az evangélium továbbításának a kath. nővédelem formái közt, merem mondani tulás nélkül: isteni jellege van.

Miért isteni jellege? Nincs ráutve, nem lapozom ki semmiféle dogmatikus kézikönyvből, de kilapozom a lélek mélyéből, az élet igazából, azon jelenségekből, amelyeket nap-nap mellett felvonultatok a mi becsületesen megvédett patronas leányainkban a jellemet az erkölcsöt, a fegyelmet, a hitet és ezzel, a társadalomnak az alsóbb osztályaiban, a jobb ruhájú ember megbecsülését. M. t. Hölgyeim! Higgyék el, tapasztalásból mondom, hogy az az egy néhány óra, amelyet a jólelkű védőnők eltöltenek, azok közt a leányok közt, akiknek az életől, akiknek az élet harcáról, akiknek a becsületes harcmodorról, amelylyel az étellel szemben meg kell küzdeni, pralectiot adnak, higgyék el, hogy ezekből az együttesekből, az ilyen en deux, en quatre és ensemből, abból igen sok megelégedett, kibékült életet és ami a fő — ezt nagyon hangsúlyozom, — a gondviselést megértő lélek fakad, mert — ezt zárjel közt mondom, — tudják mi a nagy baj? Nemcsak azok a kis emberek, hanem az a crême tutti quanti, nem értik az isteni gondviselést; Annál kevésbé ezek. És ha valaki abba beleneveli az embert, abba bele neveli a lelket, azt kérdem kegyetektől semmit tett? Valaki azt mondja frivoian: El-

sportolta a déluánt. A patronáge egy új dámasport. Egy nagyon ájtatos sport, egy ilyen valamiféle, vallásossággal átítatott sport. Hát akinek sport, a munkája nyomán is csak sport eredményeket fog felmutatni. Hanem aki lélekkel megy oda, aki jól megértette Pált, akit a szeretet visz oda M. t. Hölgyeim, annak nem sporteredményei vannak. Annak a munkássága nyomán ott fakad az élet. Melyik élet? A vita perfecta, a tökéletes élet. A relativ tökéletességű élet, a jobb, a szebb, a nemesebb, az ideális élet. Azt mondtam az előbb, hogy a patronáge, a nővédelem, munka, kulturmunka.

Vannak emberek, akik ezt elhiszik és vannak, akik nem hiszik. Akik nem hiszik, hogy a mással való toglalkozás kulturmunka, azoknak úgy is hiába minden beszéd. Aki a kulturát csak és kizárólag a könyvekben látja, ak, a kulturát csak artistikus jelenségekben szemléli, akik előtt a kultura csak akkor kultura, ha teatrális pózokkal tud fellépni, ezekkel szemben a meggyőzés minden fegyvere elvész. De, aki a kulturát, a lélek, az egyed, fejenként fellépő, megjelenő egyéniségek szétszórt jelenségeiben szemléli, aki a kulturát úgy látja, hogy egy ovuláció, egy kifejlődés az emberben, egy nem ismert valamiről egy ismeretese, egy megsejtett valamiről, a plein air világában megjelenő valóság, hogy ez egy rövid, szagotot menetembe lüktetést, ütemszerű mozgásokba egy átváltozást, egy lélek, hűség, állhatatossággá, az megértette a kath. nővédelem munkáját. A kath. nővédelem célja semmi más, mint azt a bizonyos jó magot, amelyet, a mi leányaink a faluról, az otthonból, a traditionalismus melegéből hoznak magokkal és amely magocska valamiképp a futóhomok rétege által be van földve, amelyet felkapna egy szélvész és vinné tovább ezt a magot, megőrzi, hűségessé neveli a lelket, az erényt, a becsület a következetes szeretettel véghezvit program-szerűen mindenütt, következetesen kihajtott munka. A patronáge m. t. hölgyeim és ez lesz az én felfogásom szerint, talán legegényibb és legközvetlenebb módja az egyesekre, a patronáge munkája, a nővédelem munkásságában magát besorozott hölgyek tevékenysége, az ő maga egyéniségének átvitele egy más fogékony alanyra.

Hölgyeim, nem arrogálják maguknak azt, nem követelik-e a maguk számára azt, hogy a maguk egyénisége, nmelyiken több-kevesebb kedddvel, szerencsével dolgoztak és amelyet kifejlesztettek magukban öntudattá és önérzetté, hogy az el ne vesszen. En úgy tudom, hogy egy anya az ő lelkét szeretné átvinni gyermekére, hogy az a lélek megmaradjon. Hogy ez a gondolkozás maradandó legyen, az a megtisztult atmoszféra maradandó legyen. Nézzék, ugyanezt a muggkasságot társadalmi uton átömlésztetni, azokba, akikben az egyéniség kevesebb, sokkal kevesebb, akik interiorisabbak, akik lenn vannak, akik felnéznek reánk. Hölgyeim az életrealitásnak öntudatára utalok. Nem érzik magukban azt a hivatást, hogy a lelküknek megnevesedett jobb hajását átömlésszék egy televeny földbe, mely egészséges, de amely üres. Vagy elveszenek azok a kincsek, amelyeket kegyetek a hit inspiratioiból, a tökéletesebb erkölcsi felfogásból olvasmányaikból, finomodottabb társalgásukból merítették maguknak, hogy azok elveszenek a szalokban?

M. t. Hölgyeim! Azt szokás mondani ott a csere a szalokban nem sikerül; a társaságbeli hölgyek — bocsánat ezekért az apróbb taquinorozásokért (csipkedésekért) — egymással szemben elfogultak és Pityi Palkótól elfogadnak hamarabb valamit, mint egymástól. Hát akkor hová ömlik az a sok szellemi kincs, az a lelki vagyon, az a nagy többlet, ami kegyetekben meg van? Hová? Oda, ahol igények vannak.

És ez^{re} igények nagyok. Persze ez a beömlésztés munkát kíván. És a kath. nővédelem ezért nem népszerű, — tudom — mert munkát kíván. Munkát, önmegtartóztatást. Munkát leereszkedéssel, munkát, — azt mondom — egy apostoli lelkülettel, amely nem restelli annak a szegény ügyefogyott elfogult, leányok lelkét addig bontogatni, amíg a gordiusi csomót nem karddal vágja ketté, hanem annak gyökérszárait megtalálja. Mert m. t. hölgyeim, egy Nagy Sándor volt, aki megoldotta ezt a vitési problémát, de hogy fog kinézni az a társadalom, ha mi mind így hadonásznánk magunk körül? Hogy fog kinézni a társadalom, ha a problémákat, a szociális problémákat, az egyéni problémákat ezzel a bizonyos guillottina-nal, pallossal fogják kettévágni? Nem, nem ez nem megy. Mit kell csinálnunk? Bogozni kell és aki egyéneknek problémáját oldozgatja, mehercule több Nagy Sándornál! És lehet egy törékeny, lehet egy, talán az élet különféle nehézségeivel megpróbálkozó hölgy is ilyen Alexandra Mingna, ilyen Nagy Sándorka? Igen is lehet, csak akarni kell! Mi ennek az ára? A munka mindent legyőz, minden nehézséget. De ehhez a munkához kettőt kell vinni a patronessnek: In silence and hope. Csendet és reményt. A patroness hogy munkálkodik azzal a leánnyal, akit kézbe kap? Dehogy kézbe, szívbe kap, igen aki abba a lélekbe szerelmesedett bele, amelyen az Ur Jézus ábrázatját látja, amelyen a halhatatlanság jegyét látja, M. t. Hölgyeim az csendben fog azzal a lélekkel munkálkodni és reményteljesen. Fog munkálkodni azzal a jelszóval, amelyet a fejevári püspök röpitett világgá: Dum spiro, spero, mig lélekzem, addig reménylek. M. t. Hölgyeim! A kath. nővédelem, az olyan terrén, amelyről én az egyes jelenségeket nem csoportosíthatom maguk elé. Miért? Ahhoz enyémenél finomabb ujjuk kellene, ujjak, amelyek tudnak a radirtüvel dolgozni, amelyek a stoppolást a lelkek foltozását megszokták, melyek a lelket kitudják emelni, a női mélységek rejtelmeiből, ahol én csak, a ki kiáltó vagyok, a zászlót lengetem, a többit a két patroness, háromlevelű lucernának másik két levele fogja eszközölni.

Az én teendőm annyi volt, felhívni a figyelmet arra, hogy van egy nővédelmi mozgalom is, amelynek cégére katolikus, amelynek jelszava Szent Pál lelkéből merített ihlet, charitas, szeretet, amelynek prognosztikonja a tördés, hogy vasárnap délután a selyem blúz elteszik a garderob legfenekére és előveszünk valami karton ruhát és elmegyünk a leányok közé, nem suhogtatni, hanem beszélni a szívükhöz és a lelkükhöz. Akik elmegyünk a leányokhoz, beleolvassuk az ő szívükhöz, lelkükhöz a miénket, amelyből a nyavalyást, a betegest, szegényest otthohagytuk és visszük magunkkal azt, ami mindig remél, reméli a szeretetet, az igazat, reméli jellemének a győzelmét.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Én ezt a zászlót ide ütöm Nagyvárad katolikus földjébe, én ezt a zászlót itt hagyom, én megszököm ma este miadjárt, de a zászló itt marad és ez a zászló lobogjon, mert mélyen tisztelt hölgyeim és uraim nekem van fanatizmusom, hogy ennek a katolikus restaurátiónak meg kell lenni és hogy ezt a katolikus restauratiót meg kell csinálni nemcsak a politikában, hanem a kisemberekben odalent, akiket elloptak, elvittek tőlünk és akik nagyon jó zsákmány, akik dacára annak, hogy csak holmi mosónők, varrólányok, gyári lányok, de jó zsákmány, mert mikor ezek nyitják fel a zsájkukat a nagyságuk ellen és sztrájkba léptek a munkaadóikkal, akkor lőttek a régi társaságnak. Dixi et salvavi animam meam. Ezek az én mondókáim, ne tessenek megharagudni; a

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a tisztelt vevőközönséget értesíteni, hogy a Szent László-tér :: Kishidfőnél 9 éve vezetett ::

vászon és fehérnemű üzletemet

folyó évi február 1-től a tu ságos házbéremelés miatt a Bémer-téri gyógyszertár mellé, a volt Hegedűs János-féle üzlet-helyiségbe helyeztem át.

Midőn a tisztelt vevőközönség eddigi szives pártfogásáért hálás köszönetemet fejezem ki, kérem ugyanazt a jövőben is, — részemről ezután is szigorú elvem marad a pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. Kiváló tisztelettel

Strohmer Pál

Nagyvárad, Bémer tér.

zászló itt marad és most kérem a jelentkezőket. Es ha a zászló rudjához hűtlenek lennének, önmaguknak osztják ki a büntetést a csarben hagyott zászló rudjával. Es most felszólítom a közönséget, hogy akik e lélekmentő munkában részt akarnak venni, jelentkezzenek. (Szünni nem akaró zajos taps és éljenzés.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 10.

Berzeviczy Albert elnök fél 11 órakor megnyitja az ülést.

Darvai Fülöp: A mentelmi bizottság jelentését terjesztette elő.

Következik az

ujoncjavaslat

tárgyalása.

Első szónok **Lovászi** Márton leit volna, de nem volt jelen.

Elnök: Szólni senki sem kíván, a vitát bezárja.

Hazai Samu honvédelmi miniszter: Nem követ el mulasztást, ha a közös hadsereg ellen intézett támadásokra nem válaszol, mert ezekre a támadásokra alkalmasabb időben a véderőreform tárgyalása során fog részletesen válaszolni. Azonban szükségesnek tartja, hogy már mostan reflektáljon a Justh- és Kossuth párti szónokoknak azon aggodalmukra, hogy a közös hadsereg a nemzeti szellemet elnyomja. Elismeri, hogy a nemzeti szellem ápolásában rejlik morális erő a haderő növeléséhez hozzájárul. Igazat ad a tegnapi felszólaló Szabó Istvánnak, hogy a közös hadseregben kevés a magyar tiszt. Ennek oka az, hogy a tisztnövédek többnyire tehetségtelen ifjakból kerülnek ki. Az az általános fejfogás a társadalomban, hogy ha a tanuló nem boldogul a gimnáziumban és reáliskolában, akkor katonai iskolába adják a szülő. Az a növendék pedig, aki nem halad a polgári iskolákban, az a katonai intézetben sem tud boldogulni. Ezért sok katonai növendék kilépni kénytelen; a tisztek száma ezáltal csökken, s a nemzetiségi emberekkel kell a hiányt pótolni. A magyar tisztek a huszároknál meglehetősen számmal vannak, a többi fegyvernemeknél azonban kevesebben vannak.

Ennek magyarázata, hogy a magyar faj alkalmasabb a lovas szolgálatra s inkább lépnek a magyarok a huszárság szolgálatába. Felel Huszárnak arra az állítására, hogy a póttartalékosok gazdasági teendőire nincs tekintettel a hadvezetőség — a fegyvergyakorlatokra való behívásnál. Kijelenti, hogy ez a panasz alaptalan, mert a hadvezetőség ebben a tekintetben a leghumánusabban igyekszik eljárni s magukra a póttartalékosokra bizza, hogy mikor vonuljanak be fegyvergyakorlatra. Megnyugtítja Huszárt, hogy a parbjánia korlátozására szigorú intézkedéseket tesz. Védelmezi tengerészetünket, melyet a delegációs üléseken az ellenzéki szónokok megtámadtak. Igaz, hogy a tengerészetből nincsen közvetlen hasznunk, de vannak közvetett előnyeink belőle. Hazai honvédelmi miniszter elutasítja Kovács Gyula határozati javaslatát, mert a világbékét jelenleg utópiának tartja. Kéri a javaslat elfogadását.

Solyomssy Ödön: Reflektál az ellenzék

ellenvetéseire. Cáfolja Huszár és Kovács tegnapi beszédeit.

A zárszójogán

Bakonyi Samu: Kifejti pártja álláspontját.

A Ház a javaslatot elfogadja és elveti Kovács Gyula határozati javaslatát.

Szünet után

Az ujonclétszám megajánlási javaslatánál Szabó István a családok fenntartására nem talál kellő biztosítékot.

Bakonyi Samu nem fogadja el a javaslatot. Tiltakozik az ellen, mintha a párt a választói jogért feladta volna az ujonc kérdést. Ezután általánosságban és részleteiben is elfogadták a javaslatot.

Az ülés 3 órakor ért véget.

Püspöki konferencia. E hónap 30-án, csütörtökön püspöki konferencia lesz a hercegprímás budai palotájában. Többek közt tárgyalni fogják a hittanárok memorandumát, melyet státusuk rendezése érdekében terjesztettek a püspöki kar plénuma elé.

A Garasos-hid vámja és a miniszter.

A közuti-alap költségvetése.

A közuti alap költségvetését, a törvénynek megfelelően két évre: az 1911. és 1912. évre állapította meg Nagyvárad városa. Ennek kapcsán kimondotta azt is, hogy az ujonnan vasból épített Ezredévi Emléktéri-hidon eltörli a vámot s szabaddá teszi a gyaloghidat.

A közgyűlés ezen határozata ellen **Dus** László ügyvéd és **Balogh** Döme törvényhatósági tag felelbezést adtak be és pedig nem eredménytelenül, amint a belügyminiszter tegnap érkezett leirata mutatja.

A miniszter leiratában az utadó kulcsának 10 százaléknak, az igás napszámnak 6 koronában és a kézi napszámnak 3 koronában való megállapítását jóváhagyta.

A felső gyaloghíd (Garasos-hid) vámjának eltörlésére megjegyzi, minthogy a vámszedési jog nincs is engedélyezve, elvileg az eltörlést nem ellenzi a miniszter, de így csak az utcai forgalom lebonyolítására szolgál a hid és így az újraépítésre felvett kölcsön törlesztése, valamint a hid fentartása, nem a közuti alapról, hanem a házipénztárból fedezendő. S mivel e szerint a költségek fedezéséről nem intézkedett a törvényhatóság, vegye fontolóra a közgyűlés a vámentesség ügyét s ha azt fentartja, a kölcsön-törlesztés és a fentartás fedezésére hozzon újabb határozatot s azt terjeszse fel jóváhagyás céljából.

Nem találja továbbá igazságosnak, méltányosnak a miniszter, hogy az egyik gyaloghidon eltörli a vámot, a másikon pedig fentartják; ez sérelmes a lakosság egy részére s az egyenlő elbánás elvébe ütközik; oly megoldást

tart szükségesnek a miniszter, hogy az egyforma elbánás sérelmet ne szenvedjen.

A leirat további részében részletesen foglalkozik a miniszter a közuti költségvetés egyes tételeivel.

A személyi járandóságok rovatára kijelenti a miniszter, hogy a közuti alapot nem terhelheti az I. aljegyző 400 koronája; egy I. oszt. számtiszt 2700 kor., két III. oszt. számtiszt 4200 kor., egy adóvégrehajtó 1400 kor., két adóbecsüs 2400 koronája, egy gátfelügyelő 780 koronája, tehát összesen 11880 korona. Azt kérdi a miniszter, hogy ezt ki és mikor hagyta kormányhatóságilag jóvá?

Törölte továbbá a miniszter a Szent László-hid burkolat kicserélésére felvett 8300 koronát, valamint a Baross- és Szent László hid mázolására felvett 3500 koronát, s a törlés indokául azt hozza fel, hogy ez a két hid nem vámshid s jelentést tegyen a város, hogy minő alapon vette fel ezeket a költségeket?

Ezekhez képest helyesbíti a miniszter a közuti költségvetést s így nagy összeg új teher háramlik a városi pénztárra, amelynek fedezetéről gondoskodni kell.

Csak most jön rá Nagyvárad városa, hogy a három hid vámjának eltörlésével a hidak építése, fentartása teljesen a város házi pénztárát terheli.

Keresztény növédelem.

— A Kath. Kör böjti estelye. —

Nagyszámu, előkelő közönség gyűlt össze tegnap a főgimnázium dísztermében, abból az alkalomból, hogy a Katholikus Kör első böjti estélyét tartotta. Péter **Buttykay** Antal a Kör országos hírű vendége hírből nem ismeretlen a nagyváradai közönség előtt; szónoki hite előtte járt s olyan érdeklődést keltett, a minő a nagyváradai közönségnél ritkaság. Az előadásban városunk intelligenciájának igazán színe-virága jelent meg. A főgimnázium díszterme kicsinynek bizonyult az érdeklődők befogadására. Különösen nagy volt a közönség érdeklődése.

Közéletünk előkelőségei közül jelen voltak: **Fetser** Antal és dr. **Lányi** József felszentelt püspökök, dr. **Imrik** Péter és **Molnár** Gé a kuriai bírók, dr. **Karácsonyi** János kanonok, dr. **Bozóky** Alajos, **Novotny** S. Alfonz, **Szählender** Károly, dr. **Hoványi** Gyula, dr. **Kiss** Géza, **Örley** György kir. közjegyző, **Gencz** János, dr. **Vucskics** Gyula, **Imrik** Zoltán, **Haiász** Gyula plébánosok. **Vattay** József kir. ügyész stb. stb.

Az előadást zeneszámok nyitották meg; **Ezrabás** Erzsike zongorán D. Albert Gavotteját és **Thonán** István Capriceát adta elő rendkívül biztos technikával, érzéssel és kifejező erővel. Majd két trió következett: **Raimund** R. Erdei hangulatát és **Chopin** Norturnejét adták elő, hegedűn **Fazekas** Alajos zenetanár, zongorán **Halmos** András, harmoniumon **Resch** Mihály. Mindhárom pompásan megoldották a művészi feladatot, melyet a két zenemű ráuk rótt. **Fazekas** A ajosnak most volt alkalma először nagyobb közönség előtt fellépni s pom-

MEGNYILT!

Az új Rosenzweig-féle mellfűzőgyár

Szalárdi-utca 9. szám, saját ház.

Elegáns fogadó teremmel, fényes próbaszalonnal. Modern gépekkel felszerelt műteremmel. Hol a nagybecsűlt vevő közönség a következő előnyökben részesül: **Olcsóbb árak**, mert nincs az óriási boltbér, **szébb elegánsabb kivitel** és **előzékeny kiszolgálás**, mert az üzemet a tulajdonos személyesen vezeti.

pás technikája, kiváló tudásával általános tetszést aratott. Halmos és Resch művészi képzettsége méltó kíséretet adott a pompás begedűszámoknak; a közönség viharos tapsokkal jutalmazta a szereplő művészeket.

Az előadás fénypontja P. *Buttykay* Antal előadása volt. Amint az egyszerű ferencendi szerzetes imponáló alakja megjelent a pódiumon, a közönség lelkes rokonszenvvel fogadta. Mikor pedig pompás organumának első ércs hangja felszendült ajkairól, mindannyian érezték, hogy egy igazi Isten adta szónok, egy rendkívüli alak áll előttük, kinek minden szavát visszafojtott lélekzettel lesték.

P. Antal klasszikusan képzett theológus és filozófus, ki teljesen uralkodik beszéd: anyagán és tetszése, akarata szerint irányítja hallgatói figyelmét. Minden szaván átérzik a meggyőződés ereje, melyet művészi módon tud átönteneni hallgatói lelkébe. Hanghordozásán, néhol gondolatain is megérzik, hogy Prohászka tanítványa, de azért teljesen eredeti minden ízében és tüzeesebb és népiesebb szónok a fejevári püspöknél. Olyan szónok, aki képes lenne a végsőkig felkorbácsolni hallgatóiban a szenvedélyeket. Egy modern Kapisztrán, aki ezeket és ezeket tud megnyerni Krisztusnak még a szalonok rideg társaságából is.

P. Antal azért jött Váradra, hogy előkészítse a talajt a *Kath. nővédő egyesület* (Patronázs) megalakítására. Ez a célja, úgy látszik, teljesen sikerült. A hallgatóságot beszéde végén felszólította, hogy a *ker. munkásnők és cselédek lelki megmentésére* köre akarnak munkálni, nyomban jelentkezzenek. A frenetikus tetszéssel fogadott nagyszabású beszéd hatása alatt nyomban *hatvanan jelentkeztek* s így az egyesület megalakulása biztosítva van: *vasárnap, f. hó 12-én d. e. 11 órakor a Kath. Körben megtartja az egyesület alakuló gyűlését.* Pártoló és működő tagok (pártoló tagok férfiak is lehetnek) jelentkezhetnek vasárnap az alakuló gyűlésen vagy bármelyik plébánián.

P. Antal kitűzte Szent László városában a *kath. nővédelem hófehér zászlaját*; most már e város intelligens és minden szép és nemes eszméért lelkesedő társadalmán mulik, hogy ez a zászló fennen lobogjon a lelkek megmentésére.

Miniszteri jóváhagyás. A m. kir. pénzügyminiszter a szesztermelés megadóztatását érintő kérdésekben véleményadásra hivatott és az 1911—1913 évekre alakított fogyasztási adószaktanácsba dr. *Löblé* László póttag megválasztását jóváhagyta.

Legelegánsabb
estélyi czipők
és urak részére
báli divatcikkek
legkedvezőbben

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-fele
Használata valódi áldás gyomorba-
josoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elrontott gyomort
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbehozza.
Kis üveg 40 fill.
Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Dr. *Radu* Demeter nagyváradai gör. kath. püspök, pár heti üdülésre a Riverára utazott. — *Fetser* Antal felszentelt püspök tegnap éjjel Budapestre utazott, hogy a nagyváradai tüdővész ellen védekező egyesület képviselőjében részt vegyen a tüdővész ellenes egyesületek szövetsége tárgyában a belügyminiszter által összehívott értekezleten. — Dr. *Gerő* Sándor, az egyesület igazgató főorvosa szintén Budapestre utazott, hogy részt vegyen az értekezleten. — *Rimler* Károly polgármester városi ügyekben tegnap Budapestre utazott.

* **A Bmke második közgyűlése.** A Biharmegyei Magyar Közművelődési Egyesület holnap, vasárnap délelőtt 10 órakor tartja a felosztást tárgyaló második közgyűlését. A közgyűlés a város háza nagytermében lesz megtartva. A holnapi közgyűlésen előreláthatólag nem fognak véglegesen határozni a Bmke sorsa felett s majd csak 19-én határozzák el, hogy melyik kultur egyesületbe olvadjon bele. A fuzútra legtöbb kiállítás a Dmkének van, mely a fuzú után azonnal nagyszabású dolgokat fog művelni.

* **Petőfi ünnepély.** A nagyváradai községi polgári leányiskola „Önképzőkör” az iskola segítő egyesülete javára március 15-én d. u. 3 órakor a főreáliskola tornatermében Petőfi-ünnepséget rendez. Belépőjegy ülőhelyre 1 korona, állóhelyre 60 fillér.

* **Munkapárti klub Nagyváradon.** A nagyváradai Városi Kör, mely tisztán városi ügyek előbbvitelére és irányítására létesült pár évvel ezelőtt, elérkezettnek látta az időt, hogy politikai klubba alakuljon, a munkapárt programja alapján. Az alakulás megtörtént s a város munkapárti érzésű polgárai a munkapárt klubja cím alatt tömörültek. Ez alkalmat felhasználta a klub tagjai, hogy elnöküket, Nagyvárad város országgyűlési képviselőjét, dr. *Hoványi* Géza óvációkban részesítsék. Tegnapelőtt társasvacsorát rendeztek dr. *Hoványi* Géza tiszteletére s dr. *Medvigy* Gábor tartalmas, szép beszédben üdvözölte a város országgyűlési képviselőjét, a nagyváradai munkapárt büszkeségét s biztosította szeretetükről, ragaszkodásukról.

* **Orvosok továbbképzése.** Az orvosi továbbképzés központi bizottsága tervbe vette, hogy a fővároson kívül a nagyobb vidéki városokban is rendez továbbképző tanfolyamokat. Ezen tanfolyamoknak az a céljuk, hogy olyan orvosoknak is módot nyújtsanak az orvosi tudományok rohamos fejlődésének követésére, akik elfoglaltságuk miatt lakóhelyükről hosszabb időre el nem távozhatnak. *Nagyváradon* is lesznek ilyen előadások és pedig *Schiff* Ernő dr. gyermekkorházi igazgató főorvos a folyó év *április hó 30-án* kezdi meg a Sztaroveszky-alapítványi gyermekkorházban előadásait, a melyek tárgya lesz: „A csecsemők természetes és mesterséges táplálása. A táplálkozásból eredő emésztési zavarok. A gyomor és béihuzam akut megbetegedéseinek felismerése és gyógykezelése.”

* **A vásárvám szabályrendelet.** A vásárvám- és piaci helypénzről szóló szabályrendeletet Nagyvárad városa már régen felküldte

a kereskedelmi miniszterhez. Tegnap küldte vissza a miniszter a szabályzatot azzal, hogy egyes vámtételeket megváltoztatott s a keresk. kamara véleménye alapján leszállított. Legnevezetesebb ezek között a jég váma, amelyet 10 fillérről 4 fillérré szállított le a miniszter, azon indokból, mert a jég fontos az élelmiszerek eltartására, tehát a közegészségre. Nagyvárad város törvényhatósága azért vetett ki a jégre ily magas vámot, hogy ezzel védje a városi jéggyár termelését, a szállísi jéggyár behozatalával szemben. Érdekes továbbá a miniszteri leiratnak az a része, amelyben utasítja a várost, hogy pótlólag mondja ki a szabályrendeletben, miszerint a helypénzek csak a vásár- és piacterekül kijelölt tereken szedhetők, a tényleges helyfoglalás után. A vámoknál tehát nem szabad a helypénzeket beszédni.

* **Cimerek és zászlók.** *Reisz* Aladár tolnamegyei szolgabíró tegnap beadványt intézett Biharvármegyéhez, melyben kéri a vármegye címerének és színeinek leírását. A szolgabíró ugyanis egy nagyszabású művet akar kiadni, mely az ország vármegyéinek címereit tüntetné fel és összegyűjtve egy hatalmas maradandó kötetben állana a jövő nemzedék előtt.

* **Elrabolt ékszerek.** A nyíregyházi rendőrség értesítése szerint csütörtökön délután *Fehér* Juliska ottani lakos lakásába ismeretlen tettes álkulcs segítségével behatolt s onnan a következő ékszerneműket lopta el: egy rendes fonású hosszú arany nyaklánc, egy kettős fedelű női aranyóra, fedelén női alak, stilizált mintás, a láncon egy arany sziv, egy négyszögű arany függelék, rajta tulipán dísz, benne a károz szüleinek arcképe, két ezüst kis pénz, egy négylevelű lóhere és egy kis ezüst sertés, két antik karperec, egyik lánc alakú, csatján F. J. monogram, a másik kigyó alakú, fehér és kék kövel. Két darab biztonsági arany tű, egyikben három opál kő van, egy kis gömbölyű arany brostú, egy drb egy rubin és egy gyémánt köves, egy drb gyémánt kövel, egy drb türkisz köves és egy drb kis piros köves női arany gyűrű. A rendőrség az ellopott ékszereket keresteti.

* **Szakosztályi ülések a vármegyén.** A tegnapi nap folyamán a negyedik szakosztály tartott ülést a vármegyén. Az ülésen *Székely* Károly elnökölt. A tárgyalás alá kerülő ügyek nagy részét a községi számadások és más kisebb jelentőségű ügyek képezték.

* **Betörték a lakásába.** *Diamandi* József bankhivatalnok lakásába csütörtökön este 9—10 óra között ismeretlen tettes, az előszoba üvegajtójának betörése után az ebédlőbe bemászott s elvitt 12 pár masszív ezüst nyelű kést és villát, 12 darab evő masszív kanalat, D. P. monogrammal, 12 drb kávé ezüst masszív kanalat, 6 pár kés és villát, 2 drb főzelékes kanalat, 1 drb ezüst kést, 5 drb ezüst villát, 1 torta lapátot, 1 torta kést, mindkettő aranyozott, 2 drb evőeszköz állványt (raszli). Az ezüstneműekben legtöbbnyire D. P. monogram van bevésve s annak összes értéke 300 korona. A rendőrség a nyomozást megindította, de mindezeidig a tettes nyomára nem akadtak.

* **Kérelem a királyhoz.** Özv. *Herba* Jánosné kérelmet intézett az uralkodóhoz. A kérvényben elmondja, hogy mint szegény özvegy asszony, Gyapjun tengeti életét s egyet-

den támasza, fia is katona. Emiatt azonban nem panaszkodik tulajdonképpen, sőt még büszke is a fiára annyira, hogy fia katonáskodását kérelme alapjául is felhasználja. Azt írja ugyanis, hogy fia kitűnően tud célba lőni és így ezáltal is érdemeket szerzett a király segélyére. A kérvény tegnap érkezett le a kabinetirodából az alispánhoz, még pedig minden megjegyzés nélkül.

* **Eltűnt lakatossegéd.** Szabó Lajos géplakatos segéd f. hó 7-én sánc-utcai lakásáról eltávozott s azóta nyoma veszett. Személyleírása: 49 éves, magas termetű, széles arcu, barna haja, kék szemű, szőke bajszu, jobb szemén hájog van. Az aggodó hozzátartozói kérik, hogy ha valakinek tudomása van Szabó Lajos hollétéről, jeleltesse be a rendőrségen.

* **Titokzatos halál.** Tegnap számunkban ily címmel megírtuk, hogy Schwéda Béla székelyhídi pékmester inasát Kiskágya község alatt, egy mocsárban halva találták. Az ügyészség az ügyben elrendelte a vizsgálatot, hogy nem forog-e feñ valami büntény. A megejtett vizsgálat során aztán kiderült, hogy büntény nem forog feñ, hanem a halál úgy állott elő, hogy a kis pékinas, időt akarva nyerni, a rövidebb és kátyogós utat választotta, melybe aztán beleveszett.

* **Rejtélyes gyilkosság.** Szikora Demeter szombatsági pásztor ember pár nappal ezelőtt rejtélyes módon esett áldozatul egy ismeretlen lövésnek. Az erdő mellett ügyelt a jóságokra, midőn egyszer csak lövés dördült el az erdő sűrűjéből. A golyó Szikora Demeter gyomrába fúródott és halálos sérülést okozott. Az orvul meglőtt pásztor embert súlyos sebével beszállították a biharmegyei kórházba, ahol azonban a leg gondosabb ápolás dacára is tegnap meghalt. Az ügyészség elrendelte a rejtélyes bűnügyben a legszélesebb körű nyomozást.

* **Az időjárás.** Ma eső esik, holnap hó. Ma reggel dér van, köd borítja az utcákat, holnap ragyogóan hinti a nap reggeli sugarait. Ma este holdvilág mellett sétálunk, s a langyos levegőn már a tavaszban érezzük a magunkat, míg holnap már »köd előttem, köd utánam«, s meleg téli kabátban lehet csak ábrándozni a holdvilágos este-ken. Bizony olyan a tavasz, mint a szeszélyes nő. Egyszer szoknyában, majd szoknyanadrágban, más-
kor nadrágszoknyában mutatkozik. No de azért nemsokára itt lesz már az igazi tavasz, amikor is ahogy a népdal mondja: »Jön a daru, meg a golya, mire kivirít a róna« . . .

* **Véres verekedés.** Csütörtökön este Bagdi Ferenc, Nick Ferenc és Koncsek József Szádár segédek a Nemzeti Szálló éttermében boroztak. Ejjel 11 óra tájban Koncsek egy szomszéd asztalnál ülő társasággal összeszólközött, aminek a vége pofozkodás lett. Nick Ferenc verekedés közben az utcára akart menni, amikor kezében hirtelen fájdalmat érzett s amint világossághoz ért, észrevette, hogy jobb kezének csuklójába egy késpenge volt beletörve. Nick Ferencet beszállították a Biharmegyei kórházba, sérülése 8 napot tul, de 20 napon belül gyógyul. A rendőrség a nyomozást megindította.

x **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits-palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puska- és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporárda. Telefon 269.

Könyvtárak kiegészítésére, berendezésére költségvetést küld: **Benkő Atur** könyvkereskedő és *Modern Antiquarium* Nagyvárad. Rákóczi-ut 10. sz. Ugyanott mindenféle könyvek legjobb áron vétetnek.

Ifj. Kohn Sámuel-
féle üzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN

míg a készlet tart

naponta d. e. 9—1-g, d. u. 2—7-g.

x **Felhívás.** Tisztelettel értesítjük a t. kereskedő és iparos urakat, hogy a tavaszi üzlet beállta előtt a szándékolt rüpecdula és plakát kiosztására vagy házaknál való széthordására saját érdekükben tőlünk ajánlatot kérni sziveskedjenek, mert az ilyen reclam csak úgy hozza meg a kellő eredményt, ha lelkiismeretesen és pontosan lesz eszközölve. Tisztelettel MESSENGER-BOY gyorsküldő-cvállalat. Telefon 693.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstműves
Nagyvárad, Bémer-tér 293. sz.

Brillians ékszerek, aranyárúk,
ezüst dísz tárgyak és evőeszközök
valamint zsebórák nagy-
raktára.

Két portáleladó.

Értesítés.

Keltem sikerült nagymennyiségű perzsa és Smyrna szőnyeget előnyösen beszerezniünk és ezeket folyó hó 13 tól kezdve Rákóczi-uton a Veiszlovits házban megnyitandó üzletünkben elárúsítjuk s a t. vevőközönséget raktárunk megtekintésére egész tisztelettel meghívjuk.

Vincze, Bruckner és Társai
budapesti cég nagyváradai fiókja.

Mielőtt
az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég
előnyös áraitól és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.
Nagyvárad, Szt. János-utca.

x **Mezőgazdaságok, szeszgyárak** kasszetyok és magánlakásoknak, kiknek bármely gőz-, vízi, vagy motor üzemük van, a legolcsóbban jönnek ki a *villamos világítással*, erre nézve **Stern Adolf** nagyváradai electrotechnikai cég bárkinek szivesen szolgál felvilágosítással, részletes költségvetés, díjmentes. Ugyancsak berendez villamos jelző csengőket, telefont, vilámlámpát készít, azonkívül csillárokat fémből, bronzból, vasból galvanizálva minden kivitelben. A javított dr. Just féle Wolfram-lámpák raktáron.

Uj virágüzlet!

Fratrics János

kereskedelmi és műkertész.

Kertészeti telepe: Szent János. — Virág-
: : esarnoka: Szent János-utca 1 szám, : :
ahol minden időben frissen
vágott virágokból készülnek

báli, menyasszonyi s alkalmi csokrok

szép kivitelben, előnyös árak mellett.

x **Ivókura otthon.** Számos betegnek, kik nyár idején Karlsbad, Marienbad stb. fürdőhelyeket keresik fel egészségük helyreállítása céljából, szükséges, hogy ásványvíz ivókurájukat otthon is folytassák. Mindenkinék, ki otthon akar ivókurát használni ajánlatos valamely diätikai móddal a vért az ártalmas idegen anyagoktól megtisztítva, a szervezetet a kurára előkészíteni. Mint megfelelő diätikai szerek, kiválóan a természetes savanyuvizek alkalmasak, melyek közt a Krondorfi méltó helyet foglal el. A Krondorfi savanyuvíz felszívó képessége lehetővé teszi, hogy a leggyöngébb szervezetűek is haszonnal élvezzék és az orvosok is szivesen ajánlják a Krondorfi vizet házi használatra.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székényágy egy matraccal 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Cigányszerelem.
Vasárnap d. u. Tatárjárás; este: Sárga lilium. (Ujdonaság.)

Cigányszerelem. Az idei szezon sláger darabja, a gyorsan népszerűvé vált Cigányszerelem kerül ma előadásra. A közönség köréből nyilvánított óhajnak engedve ismételteti meg az igazgató Lehár legújabb operettjét, a mimék előadása eddig folyton zsutolt házak előtt folyt le. Bizonyára ma is megtelik a színház.

Tatárjárás — délután. Az új szereposztás mellett még a déuáni publikumnak nem volt alkalma a Tatárjárást látni. Erre való tekintettel holnap délután a Tatárjárást játsszák a színházban fél helyárrakkal. Jegyek már ma válthatók.

IRODALOM.

A Franklin Kézi Lexikona.

Most jelent meg a Franklin Kézi Lexikonának első kötete. Most látjuk csak, mekkora szükség volt erre a könyvre, szinte bámuljuk, hogy tudunk eddig is megenni nélküle. Epen ez kell, lexikon dolgában, a mai embernek: nem részletes, szakszerű, hosszadalmas, tehát csak fáradtsággal olvasható cikkek tömege, hanem rövid, világos tájékoztató mindenről, aminek tudására szükség lehet. A Franklin Kézi Lexikonának, mint már az első kötetből is látni, megvan minden jó tulajdonsága: teljes, mert felölel mindent, amit a mai ember tudni akarhat, modern, mert mindent úgy tárgyal, a hogy a szükség éppen megkívánja és a legjobb, csak a legutóbbi napokban fömerült tényeket is feldolgozza, könnyű kezeléssel, mert egyszerűen egy pillanat alatt megkapja az ember rövidre fogott cikkeiből azt a tájékoztatást, amire szüksége van, megbízható, mert minden cikket elismert szakember tollából szírmazik.

Ezért lesz a Franklin Kézi Lexikonra igen rövid idő alatt olyan könyvvé, amely nélkül nem tud megenni egy művelt ember sem. A kinek pedig megvan, nem fogja könyves polcán hevertetni, hanem ott tartja allandóan a keze ügyében és minduntalan hozzátordul tanácsért, felvilágosításért. És olvasgatás közben fogja tapasztalni még egy újabb nagy érdemét is: nagy betűs, a szemet nem fárasztó nyomását, amely nem igyekszik mentül kisebb térre mentül nagyobb mennyiségű anyagot összehozni, hanem számol az olvasó szemének hygienikus követelményeivel is. Hogy mekkora szellemi munka van ebben a műben letéve, ezt csak az tudja elképzelni, akinek fogalma van róla, mily nehézséggel jár az összes ismereteknek és tudományoknak roppant anyagát ily rövid foglalásban összevonni úgy, hogy semmi lényeges ki ne maradjon, de semmi fölösleges ballaszt se maradjon meg benne. Minden egyes adatot gondosan meg kellett mérlegelni az olvasó szükséglete szempontjából: fölveendő-e vagy elhagyandó. Mindennek meg kellett találni a lehető legzabatosabb, legörmösebb és e mellett legvilágosabb fogalmazását. Nyolcvannál több munkatárs, csupa kiváló szakember munkája van a lexikonban letéve, valamennyi a politikai, természettudományi, irodalom- és művészettörténeti, földrajzi, orvosi, jogi, bölcsészeti stb. tudományok kiválóságai. Próbálja a Franklin Kézi Lexikonra annak is, hogy az összes ismeretek széles területén mire képes a mai magyar tudományos kultúra, ha tudományos ismereteknek a nagy közönséggel való közléséről van szó. A szöveg mellett a rendkívüli felvilágosító erejű képek nagy sokasága is emeli a lexikon értékét: már az első kötethez is nem kevesebb, mint 41 képes tábla van mellékelve s köztük hat színes tábla: az idegen világrészek adatairól négy, a baktériumokról és a színes disztéményekről egy egy. A képek nemcsak nagyon szemléletesek, hanem feltűnő szépek is, előállításuk, nyomásuk becsületére válik a nyomdai technikának. Az ára pedig a Franklin Kézi Lexikonának aránylag nagyon olcsó; a három kötetre tervezett és hamarosan teljesen megjelenendő mű ára 54 korona.

Igazságszolgáltatás.

§ Véres bál (Esküdtzéki tárgyalás.)

A múlt év szeptember 4 én nagy bál volt Ersemjében. A la u népe Fráter Lóránd szeretett képviselőjének az ünnepelésére jött össze, melyet tánc követett. Jó magyar szokás szerint nem tanácsokdottak a hogy levél és a legények, mint az ilyen mulatságnál történi szokott, hamar összakasztottak. Valami semmiségen összeveszték Barna József és Kosztán András, mibe beleszólt Oláh Károly és Oláh István is.

Dulakodás keletkezett, melyet midőn a többiek eloszlottak, Barna József balra sebezve fektet a földön. A vérengzésnek azonban még ezzel nem lett vége. Midőn idős Barna József meghallotta, hogy fiát összeszurkálták, alyai elkeseredésében a fiához akart menni, de az utcán egy lövés őt is leterítette. Ez a lövés szintén egyik Oláh fától eredt. A véres bálnak tegnap volt folytatása a nagyváradi esküdtzéken. Az ügyet, melyet ma folytatnak, Korn Alajos tárgyalja. Védő ügyvéd dr. Fényes Odón jőnevé kriminálista. Tegnap a tanukat hallgatták ki, akik azonban a nagy tumultus miatt keveset láthatván, nem sokat tudtak az ügy megvilágítására előadni. Ítélet az ügyben ma lesz.

NYILTTÉR.

BÚTOR

átköltözés miatt,

OLCSÓ

REISZ bútorgyárában

május 1-től

Rákóczi-ut 14.

TÁVIRATOK.

Az osztrák nők és a politika.

Bécs, márc. 10.

(Saj. tud.) Az osztrák képviselőház ma megengedte törvényileg, hogy a nők is lehetnek tagjai politikai egyesületeknek. Egyidejűleg megengedte, hogy ily egyesületek létesüljenek.

Öngyilkos kapitány.

Fogarás, márc. 10.

(Saj. tud.) Korcsik kapitány már régebbi idő óta udvarol egy itteni előkelő özvegynek, akinél tegnap látogatást tett. Ekkor az özvegy kijelentette, hogy nem hajlandó a kapitányhoz feleségül menni, hanem egy tisztviselővel vált jegyet. A kapitányt ez annyira elkeserítette, hogy öngyilkosságot követett el.

Monarkista összeesküvés Portugáliában.

Lisszabon, márc. 10.

(Saját tudósítónktól.) A rendőrség az Arugon gőzösön letartóztatta Veiga Faril nevezetű embert, akit Rio de Janeiroban fölfedezett monarkista összeesküvés tagjai mint ügynököket Európába küldtek. A náa volt iratokból kitűnik, hogy az volt a feladata a lisszaboni helyőrséggel veszedelmes által az összeesküvésnek megnyerje és a vidéki lakosságot arra

birja rá, hogy nagy tömegbe, Lisszabonba vonuljon és ott a köztársaság elleni forradalomhoz csatlakozzék. A hatóságok megállapították, hogy Veiga Faril nagy pénzüsszeget hozott magával és ezenkívül londoni, párisi és madridi bankoknál is nagy összegek állottak rendelkezésére. Az összeesküvés székhelye Londonban és Vigóban volt.

A spanyol kormány és a Vatikán.

Róma, márc. 10.

(Saját tudósítónktól.) A vatikán spanyol ügyvivő tegnap átadta Merry del Val áltamtitkárnak kormánya választát, mely lényegében elutasító, de azért rendkívül előzékeny formájában.

A Blaszkék nővéreket letartóztatták.

Berlin, márc. 10.

(Saját tud.) Ma a híres Blaszkék ikker nővéreket letartóztatták. A letartóztatás ugyan csak az egyik nővérré terjed ki, mivel azonban külön nem lehetett letartóztatni, a rendőrség kénytelen volt mindkét testvért a bírósághoz vinni, ahol ellene elrendelték a vizsgálati fogságot.

A kissármási gáz.

Kolozsvár, március 10.

(Saját tud.) A kissármási földgáz értékesítése és elvezetése ügyében tartott tárgyaláson ma a polgármester kijelentette, hogy a kérdés még nagyon korai. Tulajdonképpen még az sincs kellőleg megállapítva, hogy van-e elegendő földgáz.

Verescsagin özvegye.

Moszkva, márc. 10.

(Saj. tud.) A híres műfestő Verescsagin özvegye ma felakasztotta magát. Az özvegy öngyilkosságának oka rák betegség volt.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, márc. 9.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	866 50
Osztrák hitel	—	—	675 50
4%-os koronajáradék	—	—	91.90
Államvasut	—	—	74B.—
Jelzálogbank	—	—	508.—
Leszámitoló bank	—	—	606 30
Hazai Bank	—	—	315 50
Kereskedelmi részv.	—	—	770 25
Rimamurányi	—	—	675.—
Salgótarjáni	—	—	675.—
Közuti vasut	—	—	801 25
Városi villamos	—	—	406.—
Adria	—	—	506.—

Irányzat: Csendes

A gabonatözsde.

50 kilogramonként.

Buza áprilisra	—	—	11.39
Buza májusra	—	—	11.10
Buza októberre	—	—	10.55
Rozs októberre	—	—	8.15
Zab áprilisra	—	—	8.69
Tengeri májusra	—	—	5.74

Irányzat: Lányha.

Ajánlati felhívás.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a városi tüzoltóság részére szükséges tüzoltó autómobilok szállítását a folyó év február hó 1-ig jelentkezett pályázók egyikének sem ítélte oda, de a 89—2883—911. egy. sz. határozatával e szállítás biztosítására új versenytárgyalás megtartását rendelte el és pedig oly módon, hogy azon minden korlátozástól menten a motorikus erőre való tekintet nélkül a tüzoltó autómobil típusok mindenikével pályázni lehessen.

A törvényhatósági bizottság e határozata alapján a városi tanácstól nyert megbízás folytán az alábbi tüzoltó szerek szállítására ezennel új nyilvános pályázatot hirdetek. Szállítandók a következő gépek:

1. Egy autómobil egy körforgó szivattyúval felszerelve. Az autómobilra szerelt körforgó szivattyú (Rundlaufpumpe) benzinhajtású legyen 25 méter magasságban munkaképes vizsugarban 600 liter minimális perccenkinti vízszállító képességgel. Magán az autómobilon tíz embernek legyen helye.

Az ülések alatt levő szekrények, továbbá az autómobil alsó része, mászó, bontó és mentő eszközök részére alakítandók ki.

2. Egy autómobil szerkocsi mely az elől levő ülésen kívül még tíz ember részére helyekkel látandók el.

Az ülések alatt levő szekrények méreteit és a szükséges műszaki feltételeket a pályázó felhívására a tüzoltó parancsnokság díjtalanul adja meg. E szekrényeknek a vízvezetéki szerelvények befogadására kell alkalmasnak lennie.

A gépeket a város Nagyváradon a tüzoltó őrtanyában veszi át a szállításhoz minden veszélye és kára az ajánlattevő terhére esik. Az ajánlati árak az összes vasuti és tengelyen való szállítás költségeinek figyelembe vételével teendők meg. Ajánlattevők ajánlataikban tartoznak szabatosan meghatározni, hogy a gépeket mennyi idő alatt szállítják a városnak.

Ajánlattevők tartoznak az átvételtől számítandó egy évig szállítmányaikért jótállási kötelezettséget vállalni. A jótállási idő tartamára a vételár 8 százalékát biztosítékul a városi házi pénztárban visszatartja.

A tüzoltó szerek felszerelését a városnak jogában áll megbízottjai által ellenőriztetni. Ajánlattevő ezt megengedi és a gyártás helyszínén a város kivánságára kellő és részletes felvilágosítást adni köteles. Ez az ellenőrzés azonban az átvételre vagy át nem vételre nézve befolyással nem lehet.

A szállítással megbízott ajánlattevő a tüzoltó legénységet Nagyváradon legalább 3 hétig a gépek vezetésében kioktatni köteles.

Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 százaléka teendő le a városi házi pénztárba készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban. A bánatpénz az ajánlatához nem csatolható, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolatai csatolandók az ajánlatához.

Ajánlatok alólirott tanácsos kezéhez csak írásban és pedig 1911. április 1 napjának délelőtt 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatokhoz a tüzoltó szerek rajza műszaki leírása mellékelendő. Köteles az ajánlattevő az elektromos acummulatorok töltésének kapacitására és kisülésére, valamint a motorok erőfejlesztésére és fogyasztására az összes garantiákat ajánlatukban műszakilag helyesen megjelölni.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen pályázati felhívást ösmeri és azt magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a házi gyártmányok és magyar honos műszaki erők stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelezők.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi míg az ajánlatok felett a végleges döntés megtörténik ellenben Nagyvárad városát csakis a pályázat eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatok benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességük és megbízhatóságukat azon keresek és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

Ajánlattevők tartoznak mindazon tüzoltóságokat megnevezni, amelyek részére az ajánlott gyártmányokból már szállítottak.

A város közönsége fentartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott árakra, tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb ajánlati felhívást bocsásson ki, vagy a szállítással tetszése szerint bárkit is megbizhasson.

Nagyvárad, 1911. március 9-én.

Lukács Odön,
tanácsos.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsoru —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szállodámban szobák 1 korona

— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
„NEMZETI“
szálloda, vendéglő és kávéház bérője.

Dajkovits E.

fényirodájában

Sas palota

---

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
:- utólérhetetlen. :-

Építésszek és építetők figyelmébe!

Hungária aszfalt elszigetelő
és kátrány fedellemezt
Karbolineumot, kreolint,
kátrányfestékeket
minden színben

legelőnyösebb árban és legjobb mi-
nőségben szállit:

Weisz Lajos

kereskedelmi és műszaki irodája

Szacsyay-utca 81 sz.

Telefon 323.

Vidéki megrendelést pontosan eszközöl.

Heizer Ferenc

papi- katonai és polgári szabó

Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.

Készit a legjobb minőségű szövetek-
:- ből reverendát és cimadát. :-

Egyenruhákat bármilyen fegyver-
nemhez, átalakításokat méret szerint.

**Polgári ruhákat legolcsóbb
árban valódi angol szövet-
tekből készitek.**

Levelezőlapra meghívásra helyben és
vidéken mértékvetel végett megjelenek.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Heizer Ferenc.

PALACE SZÁLLODA

Budapest, Rakóczi-ut 43.

RENDES SZIDOR személyes vezetése.

150 fényesen berendezett szobával, külön lakosztályokkal, a legmagasabb igényeknek megfelelően felszerelve. : : :

== Szobák 4 koronától. ==

A szálloda éttermeiben

kolozsvári PONGRÁCZ LAJOS estéknént hangversenyez. Elsőrendű magyar és francia konyha.

Pilseni sör. Teljes pensio 10 koronától. Elsőrendű borok.

Untereiner János volt alsótátrafüredi vendéglős vezetése alatt.

Sürgőnycim: **Palacehotel, Budapest.**

**MEGELOZOTT
MOSKOVITS
ANTONIAI CIPOGYAR**

== NAGYVÁRAD ==
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5 SZ.
BÉMER-TÉR, (BAZÁR-ÉPÜLET.)

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5₀°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

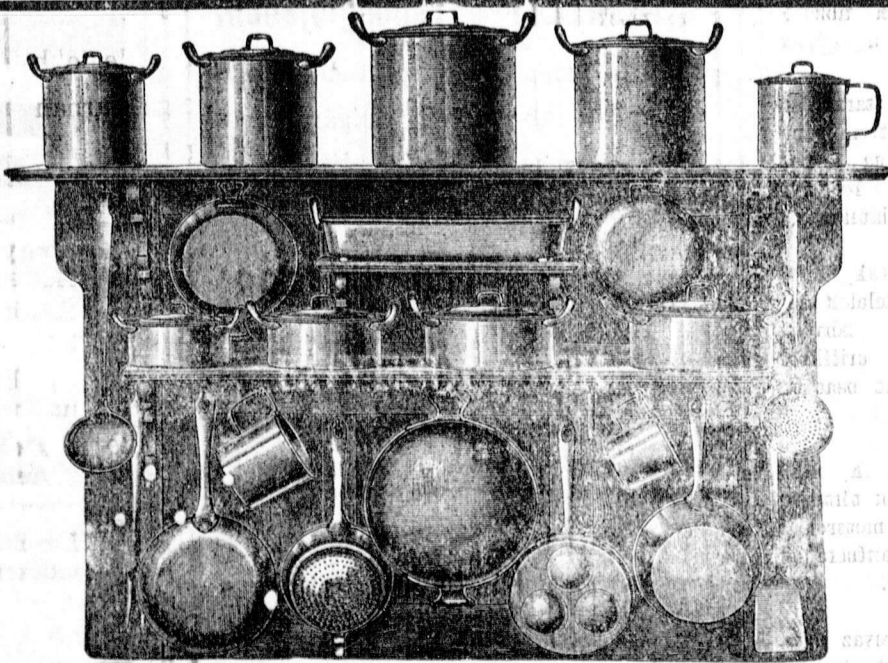
Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedése
Rakóczi-ut. Telefon 390. sz.

Modern
konyhaberendezések
zománcos és tiszta
aluminiumból.

Tavaszi ujdonságok

Vasbutorok u. m.:

szekrényágy
3 matraccal

K 19.50.

Gyermekágyak

K 26-tól.